

1. Michaelis / Joh. Georg. / diff. de viro stante
inter Myrtos, Halle 1739.
2. Moller / Christoph Gottf. / diff. de genuina
vorum xarakter et ypostasi notione.
Lippie 1738.
3. Mosheim / Joh. Laur. / diff. de jesu christo
vindice dogmatis de mortuorum ad
vitam reditu, Helmst. 1740.
4. Müller / Gottfr. Ern / diff. de papolatricia.
Lippie 1726.
5. Müller / phil. / diff. de jure Dei in Homines;
jena 1707.
6. diff. de regno Israelii restauran.
do, jena 1704.
7. crocodilus lachrimans, jena 1733.
8. diff. de Jesu christo deandropo, jena
1704.
9. Müllers / Cusp. Gottfr. / diff. de gloria
s. mundi jena 1661.

m. 16
DISPVTATIO THEOLOGICA,
QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE REGIO,
FRIDERICO AVGVSTO,
ELECTORATVS SAXONICI HEREDE,
DE
Α Π Ο Θ Ε Ω Σ Ε Ι
FANATICORVM,

PRAESIDE
DN. IO. GEORG. NEVMANNO,

S.S. THEOL. DOCT. EIVSDEMQUE PROF. PVBL.
ALVMN. ELECT. EPHORO, ACAD. BIBLIOTH.
H. T. DECANO,

*PRO LOCO INTER CANDIDATOS THEOL.
OBTINENDO,*

D. XII. CAL. FEBR. A. MDCCVI

TVEBITVR

M. GOTTFR. SCHOENING,
ORD. PHIL. ASSESS.

VITENBERGAE,
Apud IO. CHRISTOPH. TZSCHIEDRICHVM,
Recura 1737.

(3)

FRIDERICO AVGVSTO
ALPHONSEI
TANATICORVM

FRASSIDE
DE TO GEORG NEMANO
ALVM. ELI. T. EPORO. ACADEMIA
H. T. DECANO
P. TO LOCO. INTER CANDIDATOS. THEOR.
ORDINAND.
D. XII. CAL. FEBR. A. MDCCCL.
M. GOTTFR. SCHOENING

VITAE ERGA
APUD IO. CHRISTOPH. TASCHEIDICHVM.
P. 1777.

§. I.

Um otii nonnihil dedissem hactenus perquirendae, quae hodie Ecclesiam infestat, Theologiae Mysticae; equidem animus erat, famosam illam de ἀποθεώσεως, partem paulo explicare copiosius, & a vera illa reduntione cum Deo, quam sacrae nobis literae inculcant, luculentius distinguere: sed tamen, cum non opinanti succresceret uberrima rerum seges, adeoque vel ipsa me copia redderet inopem, aut certe distringeret, mutato, per rationem temporis consilio, delineare potius summa huius argumenti capita placuit, quam singula persequi, & ad calculum in praesenti, revocare.

§. II.

Pervetusta vox ἀποθεώσεως est, & in Paganorum scholis primum enata, quibus ἀποθεώσαι, ἐναγίζεσθαι ac θεοποιεῖσθαι promiscuo fere usu, dicuntur illi, qui vel ob generis splendorem, vel virtutis & meritorum gloriam in Deorum censum, prout suggererat olim superstitio, referebantur. Postmodum vero a scriptoribus mysticis, qui ex Gentilium placitis, & Pro-

phetarum oraculis, unum quoddam Religionis chaos conflagraverant, in Ecclesiam invecata est, sic, ut observante Casaubono, vox θεοθεΐναι Deum fieri, familiaris fuerit cum Patribus piis, tum præcipue Dionysio Areopagite. Ex I. ad Baron. Sect. 10. p. 61. Imprimis autem a Macario, illo Fanaticorum oculo, sensu mystico usurpatur, quando de eo, qui pravos superat affectus, inquit, ἀποθεΐται ὁ τοῖστος καὶ γίνεται υἱὸς Θεοῦ, talis deificatur, & sic Filius Dei, Homil. XV. & alibi, ἀποθεΐται ὁ ἀνθρώπος deificatur homo, Homil. XXVI. id quod ex mente ejus tantundem est, ac εἰς θεοῦ φύσιν μεταβάλλεται, in naturam Divinam commutari, Homil. XXXIV. Hunc igitur Auctorem, in vicinis scholis tanto in pretio haberi, & vel omnibus Ecclesiæ Doctoribus præferri, non est, quod miremur; quando mysticis non nisi mystica placent; & similes, quod est in proverbio, amant labra lactucas.

§. III.

Neque vero hoc tantum verbo, suum illud mysterium exhauriri posse, credunt mystici; sed uti perverse religiosi sunt, sic perversis admodum horridisque & ex alto profectis supercilio, vocabulis, suam involvunt doctrinam. Itaque modo, per unionem et communionem nostri cum Deo, modo per Deificationem & Christificationem, modo per statum Deiformem illam edisserunt. Aliquando de conversione nostri in suam orig., de immersione sui in spiritum increatum, de consummata ascensione in Deum, de abyssali cum Deo identificatione; de transformatione in Deum, vel Christum, de experimentalibus, ecstasibus, simplicibus, essen-

essentiali, imo superessentiali ac superexcellentiſſima, vel ſuperintellectuali conjunctione noſtri cum Deo, de amore Deifico, de confricatione Deifica, de unctiōe Divin. & quæ hujusmodi ſexcenta ſunt, nugantur. Quibus, ſi ex Taulero, Weigelio, Schvvenkfeldo, Paracelſo & Bœhmio quædam farrago accederet, quid tandem, ad condendum Lexicon Latino - Germanico Barbarum crederes deſuturum? Giſbertus itaque Voëtius de hoc argumento agens, non parum indignatur, terminos his Auctoribus uſurpari, nec ſcripturarios, nec genuinos philoſophicos, ſed metaphoricos, hyperbolicos aut catachreſticos, & quaſi Spagirico-Hermeticos, & Platonico-Ariſtotelicos cap. III. de Exercit. Piet. p. 80. Et cauſa omnino eſt, cur deteſtemur cum Apoſtolo *βεβήλης τὰς κενοφωρίας profanas illas vocum inanitates*, ceu *ἀντιθέσεις τῆς ψευδανύμης γνώσεως*, i. e. aſſertiones falſæ ſapientiæ, quæ divinæ e diametro adverſantur, 1. ad Tim. VI, 10, conf, 1. ad Cor. I, 17. c. II, 14.

§. IV.

Jam, per leges Methodi, pergendum erat ad Definitionem hujus Apotheoſeos. Sed quam mihi chimeræ definitionem dederis, aut quam ſaltem deſcriptionem *Φαντασμάτων, ὅσα γίνονται κατὰ τῆς ὕπνης*; Sane Philoſophos æque ac Theologos hanc talem operam deſugere, neminem latet. Eſt tamen, ſi quod ex mente Spiritus S. de profano hoc commento ferendum judicium ſit, Apotheoſis illa, nihil aliud, quam *ἀμβάτευσις εἰς τὰ ἀόρατα*, ſeu irruptio in non viſa, in quæ homo amente carnis ſuæ fruſtra inflatus (*εἰκὴ*

A 3

Φυσιῶ

Φουρίμενος ὑπὸ τῆς ἰδὲ τῆς σαρκὸς αὐτῆ) sub Angelorum
 humilitate et sanctimonia, magna vi, aliquando etiam
 per læsionem corporis (ἀφείδια σώματ) contendit,
 ut palmam cum sibi, tum ipsis fidelibus intervertat;
 quæ totidem verbis ex Apostolo deprompta sunt *Col.*
II. 18. 23. Et profecto τὸ ἐμβατεύειν prævalentis sen-
 tentiæ verbum est, illudque in solidum exprimit,
 quod mystici, per ascensionem in Deum, immersio-
 nem in Spiritum æternum, et nescio quem, Dei con-
 tactum edisserunt. Neque vero hæc tanta temeritas
 in hominem cadit, ex Sacris literis illuminatum, sed in
 carnis prudentia turgidum & mentis vertigine laboran-
 tem. Hujus enim est commentitiis quibusdam visis
 se oblectare, & quandam inde apud simplices & in-
 cautos gloriam venari: quo tamen ipso & palmam fi-
 dei interverti & brabeum salutis eripi mortalibus, quis
 neget? Ne tamen ex ipso Scriptore quodam mystico,
 hoc mysterium non explicetur; Est cognitio Dei per
 essentiam, ut differit Carol. Hersentius, inter Diony-
 sii Interpretes non postremus, seu etiam Dei, ut in se
 ipso est experimentum; seu (adeo titubat in re non
 explorata) perfecta & exquisita Dei cognitio, super
 omnem aut sensus, aut mentis operationem, super affir-
 mationem, aut negationem, quæ intima essentia animæ,
 cum essentia Dei, unione & conjunct. cum summa pace,
 silentio, & ignoratione perficitur. Definitio hæc (an de-
 finitio, quæ alterius definitiones indiget?) summa eorum
 est quæ a Dionysio hoc libro evolvuntur, quæ maxime
 consentiunt cum decretis, quæ non tantum Divini re-
 rum Mysticarum Scriptores, sed etiam Philosophi Plato-
 nici, super hoc Theologiae genere scripta relique-
 runt. App. ad Dion. Areop. Theol. Myst. p. 13.

§. V.

§. V.

Quodsi vero in monstrosae hujus ἀποθεώσεως natales paulo inquiramus altius; a primo malorum fonte, Diabolo, ejus arcessenda origo est, quippe qui verbo Divino contempto, nefarieque detorto, spe, cum sublimioris sapientiae, tum melioris fortunae, & conditionis illiciebat primos mortales. Equid autem ad seducendum miseros efficacius reperiri poterat, ipsi Deiformitatis persuasione? וְהוּם כְּאֱלֹהִים יִדְעוּ וְהוּם יִשְׁמְרוּ גίνεθε ως θεοί, γινώσκοντες τὸ ἀγαθὸν καὶ ποιηθῆναι Gen. III, 5. Atque hæc illa πανουργία Serpentis infernalis erat, qua metuit Apostolus, ne in posterum quoque corrumpantur sensus fidelium, & a simplicitate fidei in Christum, abstrahantur. 2, Cor. XI. 3.

§. VI.

Nunc ante omnia investigandum nobis Principium cognoscendi est, seu prima illa hypothesis, ex qua hic error, ceterique omnes fluant, & in quam iterum redeant, sicque adeo, ubi res postulat, inde demonstrari queant. Κάθαρσιν nonnulli, quæ Mysticorum prima ad Deum ascendendi scala est, ut principium allegant, quorum tamen sententias non adduco. Alii γνῶσιν ἑαυτῶν seu cognitionem sui, ut omnis Philosophiæ, sic hujus imprimis doctrinæ fundamentum constituunt: Δύνατον γὰρ γνῶσιν ἑαυτῶν γίνεσθαι θεῶν fieri potest, ut cognitione præditus, evadat Deus, quæ Clementis Alexandrini vox est, magni Ecclesiæ Doctoris, sed Platonicis studiis nimium immersti. Strom. L. IV, p. 534. Ita sui cognitionem Pythagoræ & Platonis

nis Scholae, ut principium & fundamentum totius
Philosophiae statuebant ut Holstenius refert. de vita
Plat. c. III

§. VII.

Verum haec talia potius ad media hujus ἀποθεώσεως
retulerim, quandoquidem ἐνερρητικῶς se habere con-
cipiuntur, ad sanctius illud consortium, cum Deo in-
eundum. Nobis in praesenti, de principio cognos-
cendi contentio est, quod διανοητικῶς ad universam il-
lam impietatem paganorum rectius dijudicandum fa-
ciat. Neque vero alia, vel antiquior, vel ad demon-
strandos ceteros errores idonea magis hypothesis sup-
petit, quam illa de duobus contrariis rerum principiis,
quorum alterum Dei, alterum Materiae nomine effe-
rebant: alterique ipsius boni, alteri vero mali origi-
nem tribuebant, adeo, ut animam quoque ipsius Dei,
corpus vero materiae sobolem, & illam quidem ὁμοού-
σιον seu coessentialem statuerent. Cum igitur animas
hominum ex ipsamet essentia Dei effluxisse, & in cor-
pus, velut quoddam mali ergastulum, conjectas fuisse
fingerent Gentiles; igitur per quandam vitae discipli-
nam, certosque virtutum gradus, iterum illas purgari,
ac perfici credebant possent, ut, vel in hac vita reduni-
rentur cum Deo, & post obitum aliquando in ipsum
divinae essentiae oceanum resfluerent, & sic denuo cum
principio & fonte suo conjungerentur. Magnus in
hac causa per omnem antiquitatem consensus est. Ita
Socrates Apulejo interprete, mundi animam fontem
omnium animarum, vocat, de Dogm. Platonis p. 32.
Et cui non dictus Horatianus ille versiculus, de ani-
ma,

ma, ceu divinae particula aerae? Pythagoreis autem in univcrsum omnibus, Tullius hanc sententiam tribuit, & explicat praeclare: Dum sumus in his inclusi compagibus corporis, munere quodam necessitatis, & gravi opere perfungimur. Est enim animus coelestis ex altissimo domicilio depressus, & quasi demersus in terram, locum divinae naturae aeternitatisque contrarium (Adeo pulchre hypothcsin de contrariis rerum principiis, cum origine animarum connectit,) sed credo Deos immortales sparsisse animos in corpora humana, ut essent, qui terras tuerentur, quique coelestium ordinem contemplantes imitarentur eum, vitae modo atque constantia. (Sic miseri, quibus notitia Servatoris deerat, ad vitae modum atque constantiam se recipiunt, & suam vel inde sperant salutem) Nec me solum ratio ac disputatio impulit, ut ita crederem, sed nobilitas etiam summorum virorum & auctoritas. Audiebam Pythagoram Pythagoreosque, incolas pae- ne nostros, qui essent Italici Philosophi quondam nominati, nunquam dubitasse, quin ex universa mente divina (anima mundi) delibatos animos haberemus Cat. Maj. c. 21. De Platone res dubia est: quando alii ipsum magno numero hujus opinionis insimulant, alii vero exculpere conantur, ut Aug. Steuchus de perenni Philos. L. VIII. c. 1. & ex recentioribus Furnenckius T. VI. Philos. p. 36. Sed vero textus occurrunt in Platone luculenti, qui de dispersio- ne animarum loquuntur, cujusmodi sunt: cum fuis, inquit, & quasi sparsis (*σπαρσισας*) a Deo animis, fore, ut certis temporum intervallis nasceretur animal religiosissimum. Et paulo post: Cum aurem animi corporibus necessario infererentur (*εμφυτευθειν*) & ad

B

cor-

corpora tum accessio fieret, tum abscissio, necesse erat sensum existere unum &c. in Timaeo f. 41. 42. edit. Steph. conf. in primis ejus Phileb. f. 30. seq. Ut plura non cumulem. Vbi quidem, de insertione repraesentativa tantum, atque assimilativa, non vero de substantiali, Philosophum loqui contendunt, sed quis hunc sensum, verbis nisi penitus contortis, inde eliciat? Ipse etiam Furnenckius; *fatendum profecto est, inquit, has loquendi formulas esse omnino vituperandas & nescio quod erroris atque Caliginis sonare. l.c. Quicquid tandem de Platone sit, de cujus inconstantia longum fore dicere, Tullio iudice, L. I. de nat. Deor. c. 12. Platonicum tamen, ut Clem. Alexandrinus ait, mentem (v̄v) dicunt partis divinae in anima effluxionem (ἀποπόλαυ) esse, animam autem in corpore collocant. Strom. V. p. 590. quo ipso tres illas hominis partes asserunt, quas hodiernum Fanatici nostri defendunt. Itaque Iac. Thomaeus, magni iudicii Philosophus, errorem hunc paganum, de contrariis rerum principiis, & capitalem vocat & totius paganae impietatis fundamentum. Sched. Hist. p. 37. Lipsius autem, in recensendis Stoicorum deliriis occupatus, unde haec talia? quærit, & plane in sententiam nostram respondet: quia persuasum iis, a Deo, i.e. mundi anima, animam hanc esse. Phys. Stoic. L. III. p. 874. Postquam igitur Biblicis loquendi formulis involvi coepta est haec doctrina, & cum unione Christi spirituali confundi, res male vertit deinceps, & in fanaticam hanc ἀποθεωσιν erupit.*

§. VIII.

Quantum porro ad Subiectum artinet, & illud quidem *mediatum* sive *denominationis*, ut vocant, ex Apo-

Apostoli iudicio, homo est, mente carnis frustra inflatus. Oportet enim gnauiter impudentem esse, qui Dei usurpet honorem, & vel Christi, vel Spiritus S. vel ipsius DEI nomen, temerario quodam ausu sibi tribuat; quae tamen arrogancia dicam, an idololatria? in mysticis omnium retro temporum deprehensa fuit. De Simone Mago, et praecipuo ejus sectatore Menandro, id constat ex Irenæo. *L. 1. c. 26 adv. Her.* Nec minus de Gnosticis id proditum est ab Epiphano. *Her. 26. p. 91.* de Massalianis item *Her. 80. p. 1069.* Imprimis autem de Manichæis, uti Auctor est Augustinus c. Faust. Man. *L. III. p. 169.* De Davide Ioris, VVeigelio, Stigelio, Bœhmio, Naylore, & Tremulorum secta nihil addo, cum deliriis propiora sint. Vid. Colberg. *Christian. Plat. P. I. 297. 298. 359. P. II. 376. 368.* Nec quemquam reginitum se Christum appellare posse, admitto, quocumque id colore pallietur. Ipsum igitur D. Spenerum, dolendum est, in has *νενοφωτίας* incidisse, aliosque, quod pace manium ejus dixerim, ad similes labyrinthos, elenchis suis invitasse. Ceterum, ex ipsorum mysticorum iudicio inter *ἀνοσιγνηστῆς* referuntur, non, qui vel carnis concupiscentiis, indulgent vel mysteriis fidei leviter tincti sunt, sed qui triplici illa via: *purgativa, illuminativa & unitive* incedunt, & sic per sanctimoniae & Theosophiae studium ad internam illam cum Deo unionem pertinent. Speciatim vero *θεοσοφον* esse volunt (*α*) in sublimi gradu purgatum. Ut enim animæ suam repetant originem, eluere debent vitiorum sordes, & ab omni sese impuritate mundare. Oportet, Dionysius ille mysticorum Pater, inquit, eos, qui purgantur, *pueros effici omnino, atque ab omni dissimilitudinis commixtione*

liberari, de Cael. Hier. c. III. f. 151. Biblioth. Max. Nec tantum ab omni militia recedendum Deificis, sed imperterrite semper obstitendum noxia remissioni, Gorderius ait, *Isag. ad Myst. Theol. Dion. c. V. p. 19.* (β) assidue orantem; quam in rem abutantur illo Paulino: ἀδιαλείπτως προσέχουσα *1. Thess. V, 17.* Uti enim Massaliani quondam seu Eucharistæ, in quovis homine duas statuebant animas, & contrariam adeo virtutem per preces expellendam esse judicabant, ut anima in consortium celestis sponsi recepta, Christum sese dicere posset, teste *Epiph. l. c. Damasc. de Hæres. p. 303.* ita ex eadem hypothese, preces non ad cultum Deo præstandum, sed ad purgandam mali vim adhibent mystici, quas proinde, superatis difficultatibus, preces quietis & recollectionis, sive silentii appellant. Perseverandum enim est animæ, & luctandum cum difficultatibus, quas in interiore recollectione senties, nec desistendum, donec sol interioris luminis oriat, ut tradit *Molinos. in Manuduct. Spirit. p. 94.* Nimirum non mundo tantum aliisque mundi deliciis, sed externis quoque sensibus, quin & omnibus intellectus functionibus renunciat Deificatus, sic, ut in se ipsum descendat, & totum se contemplationi divinæ mancipet. Equidem quærit *Arnoldus: Num Mystica Theologia ad vitam contemplativam saltem, non simul ad activam ducat, & respondet, dari vitam mediam, sive mixtam, & ex utraque quasi compositam, in qua et laboribus perfungi homo, & contemplationibus divinis indulgere queat; Hist. Theol. Myst. p. 43.* sed responsio non ferit scopum. Nam mysticis resignatio non tantum est quaedam rerum mundanarum abnegatio, sed potius quaedam suspensio, seu somnus trium animæ facultatum sive potentiarum, sic, ut et sensus cessent, & ligetur

memo-

memoria & ipsa imaginatio per intervallum expiret, & anima obstupescat, ut jumentum; egregiam vero deificationem! prout illam ex hypothese Mysticorum describit Bossuetus Tr. quem vocat *Mysticum in Tuto p. 60.* Denique (γ) & experientia edoctum & probatum esse volunt θεός οφθ. Ubi enim rationem reddere nequeunt absurdarum quas fovent, assertionum, ad experientiam provocant, & hanc sibi magistram deposcunt. Rusbrochius certe, præmissa doctrina: *Patrem gignere filium in anima nostra,* pergit: *Sed hanc Dei actionem nos comprehendere non valemus, neque captus noster eo penetrare potest. Spec. et. Salut. p. 57.* Id quod ipsius Dionysii quoque, & Scholasticarum, quin & omnium Spirituum commune refugium est: uti ex scriptis illorum dispalescit.

§. IX.

Multo autem perplexior res est de Subjecto immediato seu perfectionis, si Theologiam mysticam terminis scholasticis comprehendere licet. Quando enim tres homini partes assignant, & præter animam & corpus, nescio quem spiritum confingunt, Platonicos imprimis secuti, multis iterum vicibus se involvunt, & modo spiritum sive mentem, modo animam pro particula divinitatis venditant, quas tamen in præsentem mittimus ambages. Saltem quæ de fundo, sive centro animæ disputant, quando quidem in hoc ἀνοθέωσι credunt perfici, dispiciemus. Cum enim Deus hominem ideo condiderit, ut sese cum ipso communicaret dubium non esse ajant, quin homini singulari ratione præsens sit, nec in creaturis inanima-

tis aut vilibus, sed in nobilissimo animantium genere
 sedem sibi figat. Itaque in homine naturaliter ac necessa-
 rio locus quidam dabitur, pro Deo Divinisque operationibus,
 Poiretus, mysticorum Promachus, inquit. Quem au-
 tem dicemus locum Dei esse? an corpus, carnem, aut san-
 guinem; minime. an imaginationem aut phantasmam: ne-
 que hoc: an rationem: at hic locus est imaginum & divino-
 rum operum, non autem Dei ipsius. Quemnam ergo locum
 hunc dicemus? consulamus Deum, quem sibi locum dari ve-
 llet, & audiemus respondentem: Fili da mihi, cor tuum.
 Hic, hic est locus ejus exclamat, hoc centrum animae.
 Oecon. Div. Lib. III. p. 689. Idem & fundum anima,
 quin & punctum saliens cum mysticis vocat, per quod
 Deus accedat, & sese vere manifestet. Deus non est in
 loco extra nos posito, ait, ex quo radios suos emittat, ac
 per aerem ad corda usque nostra trajiciat: sed Deus per
 naturam suam & necessario in se ipso est, aut in propria co-
 gitatione sua; idemque secundum placitum suum, domici-
 lium sibi facit in desiderio ac cogitatione nostra; cujus fun-
 dus centrumque & radix locus divinus est, quem Deus
 occupat, imo & punctum saliens, per quod Deus accedit,
 aut sese vere manifestat. Ille inquam per centrum intrat &
 nascitur, indeque in uniuersum spatium ut ita loquar, totius
 animae, quod infinitum est, sese diffundit. ib. L. III. p. 668.
 Conferendus hic Ioannes Rusbrochius est qui inter
 veteres mysticos vere unus desit nugari. Enim vero,
 inquit, caelestis Pater noster, in regno animae nostrae sic vi-
 vit, ut in se ipso, ibique supra intellectum in fundo intelli-
 gentiae nostrae, incomprehensibilem nobis praestat claritatem
 suam, Paterque una cum Filio effundunt in nos supra vo-
 luntatem & actionem, immensum & inexhaustum amorem
 suum. Voluntas nostra in fundo bonae voluntatis nostrae igni-

ta illa scintilla est, & anima vivacitas, ubi Pater suum agnit Filium & veriusque immensa & infinita manat charitas. Variant licet sententiæ, & tenebris suis involvantur, tamen vel ex hypothesi περί ἀρχῶν ἐναντιῶν suspectum mihi hoc commentum est; quandoquidem ignita scintilla & punctum illud saliens, quid aliud quam particulam divinæ auræ, spirant. Nec quenquam adeo hospitem in historia Manichæismi fore credam; quin has aut similes loquendi formulas, in eadem sibi observatas meminerit,

§. X.

Caeterum pergendum nobis est ad fictæ hujus ἀποθεώσεως causam, qualem quidem mystici comminiscuntur. Nulli enim non excutiendi recessus sunt, ut mysterium hoc magnum, uti vocant, exploretur. Ac satis quidem sobrie Pater mysticorum, Dionysius differit, cum divinum, inquit, Numen hujus disciplinae principium existit, qua sanctæ mentes in sui deveniunt cognitionem. De coelesti hierarchia. p. 199. Et rursus: Dicimus, Dei principalem beatitudinem, quæ natura deitas est, esse principium θεοποίησεως seu deificationis, ex quo ii, qui deificandi sunt, deificantur. ibid. p. 194. Sed paulo post, Deum adeo immediate omnia hic agere, statuit, ut nulla vel verbi vel fidei habeatur ratio. Nam intellectio Dei (quæ hujus loci est) non ex scripturarum auditu, nudave sacrarum doctrinarum pronuntiatione existit, sed ex visionum etiam cognitione, ut ibidem Dionysius tradit, & S. Maximus in scholâ p. 195. Ac proinde, qui in nomine quidem Christi credunt, ad perfectam tamen notitiam non assurgunt, inter ἀπώθηδες i. e. ab hoc mysterio longius

glus remotos refert Pachymeres, in paraphrasi ad Dionys, p. 341. Quid quod ipsius Christi Servatoris memoriam, una cum ceteris imaginibus rerum deponendam censeant. Nam Molinosi ac Malavalli recentium mysticorum assertio est: hominem per totos triginta annos omni cogitatione de Christo carere posse; quod mediis utendum non sit, cum ad finem peruentum est, uti refert Bossuetus *Mystic. in tuto. p. 76.* Ita mentē carnis inflati, novi Spirituales, id unum agunt, ut Christum nobis eripiant, eoque palmam salutis intervertant.

§. XI.

At seclusis tandem ambagibus, edisserendum est, in quo *forma*, vel, ut in describendis rerum conceptibus loquimur, *formalis ratio* fanaticæ huius ἀποθεώσεως consistat. Ac *formam* quidem *genericam*, si requiras, satis est, *irruptionem in non visa*, quando ἐμφανιστέρον vix suppetit vocabulum, eandem cum Apostolo dixisse; quocum si periphrasin connectas, a *subiecto* δεσμεύω, ab *attributo*, angelica scilicet humilitate, a *modo operandi*, qui cum suppressione facultatum animæ & iniuria corporis coniungitur, & ab *ipso denique sine*, qui fidei & salutis inversio est, depromptam, non apparet sane, quid ad experimendam illius *formam*, seu *differentiam specificam* desiderari amplius queat. Iam quanto conatu & molimine, in non visa penetrent Spirituales illi, quam præterea humilitatis & sanctimonice speciem præ se ferant, quamque horrenda opinionum portenta cumulent, non licet mihi exequi in præsentī. Quot enim sententias, tot phantasie turbelas, imo quot opinationes a Scripturis abhorrentes, tot deliria observes, quæ tamen ipsa verbis

bis & sententiis Scripturæ dolose involvuntur. Difficile autem est, aliorum somnia, maxime vero ex atrabile suborta, divinare. Quia tamen philosophiæ Scholasticæ ea felicitas est, ut uno quasi fasce diffusissimos rerum conceptus complecti possit, ponderatis plerumque omnium sententiis, fanaticum hoc mysterium, *σρητικῶς*; in abdicatione sensuum & functionum intellectualium *θετικῶς* autem in contemplatione divinae essentiae & unitiva, eademque immediata aeterni luminis contemplatione constituimus eo enim spirituales nostros pagana illa, de utroque rerum principio, hypothesis ducit. Audiamus Dionysiastrum, quem omnes sibi ducem deligunt, ac magistrum: *Tu vero, chare Thimothee, in mysticis contemplationibus, intenta exercitatione, & sensus relinque, & intellectuales operationes, & sensibilia & intelligibilia omnia, & ea, quae sunt, & quae non sunt universa, ut ad unionem ejus, qui supra essentiam & scientiam est, quantum fas est, in demonstrabiliter assurgas; siquidem per literam & absolutam, & puram tu ipsius a rebus omnibus avocationem, ad supernaturalem illum caliginis divinae radium, detrahis omnibus, & a cunctis expeditus, eveberis.* Theol. Myst. c. 1. p. 339. Quem proinde secutus Reuchlinus: *Deificatio est, inquit, cum ab objecto presente per medium suum exterior sensus transit in sensationem interiorem, & illa in imaginationem, & imaginatio in rationem, & ratio in intellectum, & intellectus in mentem, & mens in lucem, quae illuminat hominem, & illuminatum in se corripit.* L. I. de arte cabalistic. f. 617. Atqui hoc ipsum Platoni dicitur *Ἰσῶ-δαι τὸ ὄρας ὄν.* i. e. contemplari ipsam substantiam. in Phaedro. p. 272. Porphyrio autem elevare sese *πρὸς τὸ εἶτως ὄν.* Part. II. Sentent. p. 309. Porro alii *θετικῶς* hanc

hanc formam per immensionem sui, in divinitatis abyssum depingunt: Nam nihil aliud est, Rusbrochius inquit, quam cum amore ac desiderio conjunctus defluxus seu immensio sui in divinitatis abyssum, quam solo creato lumine nullus intellectus attingere potest: Ac ubi intellectus exclusus foris subsistere cogitur, eo affectus & amor penetrant ac intromittuntur. *Spec. ar. p. 783.* Nihil etiam saniora sunt, quae Henricus Harphius tradit: Sic Spiritus noster in suam originem, i. e. mentis apicem se convertens & ultra in Spiritum increatum se reclinans feliciter mereatur renovari. Quia dum increato Spiritui se totam immergit, & liquecat, & in illam abyssum infinitam desuat denuo, semper illius imago renovatur, ut audire feliciter mereatur: Filius meus es tu, ego hodie te genui. Et paulo post: O anima mea, unde profluxus tuus sumpsit exordium? Nonne ex illa abyssu divinitatis velut essentia de essentia, vita de vita, intelligentia de intelligentia, lumen de lumine? Sed creaturaliter, non essentialiter: Non dea de Deo, sed deificata a Deo. *In Theol. Mystic. Lib. V. collat. II. p. 683.* Arnoldus hanc, ἀποθέωσις in Sophiae cum anima conubio sponit, quae hypothesis explosa jam alibi est. Molinosi autem, & Francisci de Salignaco, & Malvalli, hoc periculosior error est, quo apertius Servator Christus, ipsaque SS. Trinitas impugnatur. Nam DEVS purus saltem contemplationis objectum est, inquit, nec quicquam addendum simplici DEI visioni, ac NB. nequidem ipse Christus aut personae divinae. Quo de vid. Bossuetus in *Quietismo reditio p. 400.*

§. XII.

Consequens hujus deificationis Proximum Status est, quo, postquam diuinior hominis pars ipso cum Deo
coa-

coasluit, & ceu phrasis habet, in diuinitatem absorpta est,
 mirifice gaudet atque exultat. *Status noster otiosus,*
 Rusbrochius inquit, *Spiritus puritas est, ubi nos unum*
cum Deo, transformatosque in Deum & Spiritu defecisse &
in Deum excessisse sentimus. Atque in ipsa vnione unus cum
eo Spiritus & vna vita sumus: Sed tamen semper creatura
manemus. Specul. aeternae salutis, p. 59. Cum vero su-
pra omnem modum sibi videantur esse beati, Modine-
scientiam id vocant, verbo mysticis solenni. Modine-
scientia, inquit idem, est cognitio quadam modi experts,
& in qua cunctae actiones rationis deficiunt: cernit quidem
aliquid, sed quid nam sit, ignorat. De vera contemplatio-
ne, p. 595. Atque in hoc statu vel minimum temporis mo-
mentum multis seculorum millibus aequiparari posse, quin
& ei declarando totidem secula non sufficere, testatur Poi-
xerus Oecon. L. 1. p. 121. Qua quidem beatitate ita sibi
blandiuntur nonnulli, ut vel Reges se putent, vel
ipsum Dei folium in his terris tenere. Quem tamen
alii detestantur furorem, sic ut pro Deificatis saltem
haberi gestiant, de quo vid. Harpius Theolog. myst. p. 683.
Nam licet anima aeternae sit conformis sapientiae, non
tamen ipsa Deus est, nec natura divina. Filii Dei
sumus, non quidem ex natura sed gratia, sicque sim-
plices reddimur, quae Rusbrochii modestia est, Spe-
cul. aeternae Salut. p. 58-59.

§. XIII.

Sed nimis diu haesimus circa explicandam fanati-
 ce *απωθεώσεως* indolem: properandum nunc ad
 media est, seu vias, ut mystici vocant, per quas ad
 supremam hanc beatitudinem sese contingere posse

existimant. Tergemina autem via est, ut constat: purgationis, scilicet, illuminationis atque unionis, utur ultima non tam via, quam terminus viæ mereatur dici. Quartam Rusbrochius addit, quam viam superessentiæ vocat, ceu summum perfectionis gradum. Est etiam quidam Sixtus Bergomensis, qui quinquaginta vias ad Deum ducentes commendat, in via mont. ad cœlum. Sed trivium illud decantatum omnes Spiritualium rerum magistri amplectuntur, uti autor est Sandæus in Clav. Theol. Mysticæ p. 360. Nam Platonis illud suam debet originem, quippe qui tres virtutum classes constituebant καθαρνας purgativas, νοητικές intellectuales, & denique παραδειγματικές seu exemplares: quas quidem, a virtutibus πολιτικis, quæ in περιποιήσια consistunt, & ab Aristotele explicantur, distinguebant; eo, quod illæ προς θεωρίαν, seu ad contemplationem insigniter facerent, ut ex instituto Porphyrius explicat Part. II. Sent. c. 34. p. 235. Negari tamen nequit; longe ultra ternarium hunc numerum assurgere mysticos, cum veteres tum modernos. Nam aliud ipsis medium perveniendi ad hanc ὁμοιωσιν θεῶν est cognitio sui, aliud introversio & recollectio sui: aliud amor DEI purus, aliud mors sensuum & affectuum; aliud iusticiam rationis, aliud oratio quietis, & complura huiusmodi. Quæ tamen ita inter se cognata sunt, ut quandoque vix inter se discernantur. conf. B. Colbergium in Christianismo Platónico, & Vener. Dn. Bucherum in Platone mystico, libris perspicue solideque scriptis, eoque juventuti nostræ vel maxime commendandis.

§. XIV.

Denique, quae nostra de hoc commento mystico sententia sit, paucis, restat, ut edisseramus. Quanta verocunque dulcedine, Lectorem demulceat, quodcunque sanctimoniae & perfectionis studium ostendet haec philosophia, tamen, si ex vero rem aestimes, non secus ac pro *νενη ἀπάτη* & inani deceptrice cum Apostolo habenda est. Haec enim illa, a qua suos revocans Apostolus *videte, inquit, ne quis sit, qui vos depraedetur per philosophiam & inanem deceptionem juxta decreta hominum, juxta Elementa mundi, & non juxta Christum: Quoniam in illo inhabitat omnis plenitudo Deitatis corporaliter. Col. II, v. 8. 9.* Sed quam hic philosophiam indigitat Apostolus? non aliam certe, quam quae hac aetate maxime florebat. Itaque Pythagoreos haud dubie respicit, quippe quorum propria philosophiae vox erat, quam per modestiam prae Sophia amplectebantur. Stoicas item; horum enim *παράδοσις* seu decreta erant; quandoquidem distinguebant illi philosophiam in *dogmaticam* quae *παράδοσις* & *κρίσις δόξας*, seu ut Cicero interpretatur, *decreta* continet; & *paraeneticam*, quae praecepta ad vitam utilia inculcabat, de quo videtis Lipsium in *manduct. ad Phil. Stoic. p. 755.* Platonicos denique, quippe quorum erant *σοφεία τῶ νόμου* seu *elementa mundi*, siquidem Platonici, referente Tullio, *stavebant, & mundum Deum esse, & coelum & astra, & terram & animos, & eos, quos majorum institutis accipimus. De Nat. Deor. L. I, Cap. XII. ed. Gron.* Atque haec non *Deos*, sed *Elementa mundi* esse, quis neget? Omnibus itaque his philosophorum familiis, cum *hypothesein, de animae emanatione ex essentia DEI, & inean-*

dem reductione, ut nobis supra evictum est, foverent, & cuius homini sapienti τὴν θεότητα vendicarent; reclamant Apostolus diserte, & nullum hominum praeter Christum existere, inquit, *in quo θεότης radiet*; h. t. vicissim, cum illi quandam divinitatis particulam homini ingenitam fingerent, hic πᾶν τὸ πλήρωμα *in Christo inhabitare docet*, atque hinc *deceptricem Philosophiam* ex merito vocat; ipsosque Philosophos, ut carne mentes inflatos, & brabei-everfores, palam detestatur.

§. XV.

Vt proinde ab ultimo regrediar, lubrica illa triplex mysticorum via est, & in praecipitia praesentissima abducit. Unica ex adverso nobis, non tergemina via & vita est, nempe CHRISTVS, *Ego sum via, veritas & vita, nemo venit ad Patrem (nec reducitur cum DEO,) nisi per me Iob. XIV, 6.* Triplex illa via, quantamque sanctimoniae speciem praebet, mere tamen legalis est, & fructus bonorum operum ex viribus propriis & nescio quo purgandi studio promittit: at longe aliter habet doctrina Christi: ego sum vitis, inquit, vos palmites, qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. *Iob. XV, 1.*

§. XVI.

Tantum porro abest, ut unio illa mysticorum, cum *unione nostri cum Christo* quicquam commercii habeat, ut potius, toto, quod ajunt, coelo, invicem distent

distent. Illa ipsius generationis & naturae, haec regenerationis ac gratiae beneficium est. Illa ex pagana hypothesis, de contrariis rerum principiis fuit, haec promissionibus Evangelicis innititur; quandoquidem per *ἐπαγγελίᾳ καὶ συνεργίᾳ* confertes efficimur divinae naturae. 2. Petr. I, 4. Altera illa DEVM fingit per rerum naturam diffusum, ex quo animi nostri decerpantur, & cum corpore coalescant: haec DEVM appropinquantem nobis facit, ut *ipsomet Domino agglutinemur, & ipsius DEI trinunius templum evadamus*, 1. Cor. III, 16. 17. Io. XIV, 23. Illa, si modum spectes, essentialis & corporalis est, dicente Arnolde, Fanaticorum chorago, *Gotz wird mit unsern Verstand und Willen zu einen Geist, in des Wesens Einigung. Item: Dein Wesen hat in mir selber den ganzen Tempel - Leib erfüllt. Ich muß in die vergöttert seyn, zum wesentlich geeintem Ein, &c. Myst. Soph. p. 22. 28. 29.* Haec contra duarum quidem essentialium, at gratiosa tamen & spiritualis est; praeeunte videlicet Scriptura; quae non modo divinae naturae *κοινωνίαν* asserit l. c. sed & Patrem, Filium & Spiritum S. i. e. DEVM trinunium inhabitantem in nobis Rom. VIII, 10. 11. 16. 17. Io. XVII, 20. 21. Interim *mysterium* hoc esse, & illud quidem magnum ac tremendum ipsomet cum Apostolo profiteamur *Ephes. V, 30. 32.* Per illam denique mysticus sibi videtur evasisse DEVS, Christus & Spiritus S. at per hanc non nisi Filii DEI, Filii Christi, & Filii Spiritus S. sumus, testibus locis. Gal. III, 16. Rom. VIII, 9. 1. Cor. III, 21.

§. XVII.

Quod si iusto ordine revertamur ad *causam* huius unionis, absit, ut Deum immediate cum homine in rebus

rebus spiritualibus operari statuamus; & res divinas
 citra notiones, & imagines, citroque discursum con-
 cipi oportere arbitremur. Avocentur sensus ad in-
 tra; neque tamen ligentur aut supprimantur, quo
 minus in contemplationem admirandarum operum
 divinorum excitentur, *conf. Psalm. XIX, 2. Rom. 1, 20.*

§. XVIII.

Denique ut nihil quicquam de *Subiecto* addam,
 quod ubi ex mysticorum legibus praeparaveris, ultro
 patet, a fide & gratia Evangelica alienum esse; saltem
 de pagano illo *principio* quod supra explicatum fuit,
 observo, nihil illo foedius vel Paganismo propius,
 videri. Rejicit illud Historia creationis, S. literis re-
 velata; anathemate ferit vetus Ecclesia *Concilio Tolet.*
c. 21. Concil. Braecarenfi l. c. 8. ipsimet gentiles ex sana
 ratione deriserunt Philosophos suos; *quod non viderint*
distractio humanorum animorum discerpi & lacerari Deum,
& cum miseri animi essent, tum DEI partem esse miseram.
Cic. Nat. d. l. 1. c. 11. Dolemus igitur vicem Ecclesiae,
 quod denuo infestetur Paganismo, vel
 ab ipsis quondam Paganis
 repudiato.

SOLI DEO GLORIA.

ED - Beg 2002

01 A 6739

ULB Halle
003 096 890
ULB Sachsen-Anhalt
Ausgeschieden
Datum: 2008

Sb.

D.

Reh. ✓

46
J. 16

DISPVT
RECTORE
SEREN
FRIDER
ELEGTOR
Α Π Ο
FAN

DN. IO. G
S.S. THEOL. I
ALVMN, EL

PRO LOCO

D. X

M. GO

Apud IO. CH

CA,
MO,
TO,
DE,
E I
M,
ANNO,
F. PVBL.
OTH.
THEOL.
NG,
IVM,
(3)

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

Farbkarte #13

